

vselej brez uspeha lotil, — naj se kazni za vse žive dni s težko ječo;

e) če se je oginjal unel, pa se mu ni nobena izmed doslej naštetih okolštin pridružila, je kaznen težka ječa od 10 do 20 let;

f) ako se oginjal sicer ni unel, pa je bil ponoči, ali na takem kraju, kjer bi se bil po unetju lahko razširiti znal, ali v tacihi okolštinah podtaknjen, v katerih je bilo tudi življenje kakega človeka v očitno nevarnost postavljeno, naj se storivec kaznuje s težko ječo od 5 do 10 let;

g) ako se je delo podnevi in brez posebne nevarnosti storilo, in je nastavljeni oginjal, ne umevši se, ugasnil, ali so ga po unetju brez škode pogasili, je storivec zapadel težki ječi med 1 in 5 leti.

Ako se je storivec, podtaknivši oginjal, skesal, ter si je sam in še o pravem času tako prizadjal, da se je vsa škoda ubranila, naj se mu vsaktera kaznen prizanesse.

Kdor iz kakoršnega bodi hudobnega namena svojo lastnino zažgè, in s tem tudi tujo lastnino v nevarnost ognja pripravi, je tudi kriv zažiga, in kaznovati ga je po izmeri v §. 167 ustanovljeni.

Kdor svojo lastnino zažgè, brez nevarnosti da bi se vsled tega tuja lastnina unela, ni sicer zažiga, vendar pa goljufije kriv, ako s tem djanjem pravice koga družega kratiti ali koga v sum (sumljivost) hudobije pripraviti skuša.

(Dalje sledi.)

Življenje slavnih Slovanov.

IX.

Krasicki.

Ignaci Krasicki, knez, prvim pisavcom in pesnikom poljskim prištevani, se je narodil 3. februarja 1734 v Dubiecku na Poljskem.

Šolskih nauk, nazadnje nauk za duhovski stan, se je učil s posebno marljivostjo v Levôvu, poglavitnem mestu svoje domovine. Komaj duhoven 30. leto dopolne, ga izvolijo zavoljo velike učenosti in lepih lastnosti že kanonika Levôvskega, štiri leta pozneje pa že knezoškofa Biednih krajev (Ermeland). Škof služe že med naj boljšimi pisavci poljskega naroda.

Krasicki pa ni bil le umen pisavec, ampak tudi velik velik domoljub. Neizrečena žalost toraj preblagemu možu serce tare, ko je bila leta 1772 njegova domovina razcepljena.

Po tej razdelitvi poljskega kraljestva je bila prišla njegova škofija v prusovsko oblast. Kralj prusovski Miroslav II. si je učenega in bistroumnega moža kmalo priljubil, ter se ž njim kaj rad kratkočasil. Nekega dne mu reče smehoma: „Jelite, gospod škof, da me boste pod svojim plaščem seboj v nebesa vzeli.“ „Ne bo da, svetli kralj!“ — odgovori Krasicki — tako ste mi ga pristigli, da ne bi mogel nikakor kaj zabranjenega blaga pod-nj skriti.“

Leta 1795 ga izvolijo nadškofa Gniezenskega.

Leta 1801 je umerl znamenitni mož v Berlinu. Še le leta 1829 so odpeljali truplo v Gniezno (na prusovskem Poljskem) nazaj.

Basni pesnika Krasickega so izverstne. Močno hvalijo tudi njegov prostoskladni *) spis „pan pod stoli“ (gospod mizni pod-strežaj (Untertruchsess), v katerem napake svojih rojakov bistroumno in prijetno v smeh obrača, da bi jih zaterl. Spisal je nadalje sledeče obširno in izverstno zložene pesmi, ki se jim pravi: „my-

*) Prostoskladno je, kar ni, kakor pesmi, z mérjeno besedo pisano.

szeis“ (izreci mišejs), smešno davorijo, že tudi na nemški *) in francoski jezik prestavljeno, v kateri po stari pripovedki pripoveduje, kako so poljskega kralja Popiela miši in podgane snedle, pa tudi na poljski državni zbor meri, — monomahija, antimonomahija in „vojna Chocimska“ (vojska Hoćimska). Naj bolj čislajo učeni možje pesem „myszeis“ in „monomahijo“.

Njegovi spisi so prišli v desetih zvezkih l. 1804 v Varšavi, leta 1830 pa v Parizu vdrugič prelepo natisnjeni, na dan.

Potovanje po Laškim.

Spisal M. Vernè.

29. pismo.

Dragi prijatelj!

Beli dan je že bil, ko smo se s hriba vernili. Dol do pušavnika smo prav hitro prišli, ker se po pepèlu tudi jako lahko teče. Kmalo po osmih smo bili že spet v Rezini. Tu najmeva s tovaršem voz, in se, brez dalje počivati, v Pompeje peljeva, kar pa, po pravici reči, ni bilo pametno, ker sva morala Pompeje v narveči vročini ogledovati.

To je tisto nesrečno mesto, ki ga je Vezuvi, kakor tudi Stabio in Herkulan, v letu 79 nemilo zasul, in za kteriga se ni 17sto let nič vedilo. Sedaj je komaj še le tretji del iz zasipa izkopan. Plini mlajši strašno prigodbo natanjko popiše. Štirinajst milj je od Napola na južno-zorni strani v lepi ravnini. Mesto je bilo precej veliko, in kar sim nar bolj občudoval, v prav lepim redu zidano. Vse ulice so ravne in enako široke; hiše niso visoke, pa čedne in skoraj vse prav lepo pisane ali malane. Semtertje so še viditi stari napisi, ki hiše v najemščino ponujajo, ali kaj družiga na znanje dajajo; tode nektere je teško brati, ker so nektere čerke drugači ko sedanje. Pred hišami je na obéh stranéh ulic pot za pešce mende en čevelj visokeji, ko po sredi za vozove; kjer se ulice križajo, so prav umetno široki rezani kamni postavljeni, de se je o deževnim vremenom iz ene ulice v drugo, brez v vodo stopiti, ki je po nižjih kolovozih tekla, lahko preskakalo.

Mesto je moralo silno lepo in bogato biti, ker je imelo toliko lepих poslopij, tempeljnov in troje gledišč, namreč krasen amfiteater, ki je še ves v dobrim stanu, gledišče za tragedie, in odeon ali poslopje za muziko ali glasbo. Škoda, de je še le tretji del mesta odkopan; druga dva dela sta verh hiš še zmiram dobro obdelano polje, polno vinskih tert, jagnjedov in družiga drevja, med kterim žito in posebno turšica prav lepo raste.

Tri cele ure sva s tovaršem to znamenito nesrečno mesto ogledovala, desiravno je sonce peklo, de ni bilo skoraj obstati. — Potem sva pred mestam v neki revni, s slamo pokriti kerčmi poleg ceste nekaj pojužnala, in se precej potlej, mende ob tréh popoldne, naprej čez Kastelamare v Sorent peljala. Od Kastelamare pelje cesta med morjem in visocimi gorami, ki so pa lepo obraščene in zelene, v prelep Sorentinski dol. Poleg morja je prek globociga brega polno apnénc in opeknic, ki veliko derv požgó. Derva pa z visocih, silno stermih hribov, s kterih ni mogoče jih nositi ali voziti, prav umetno dobivajo. Od visociga drevesa do družiga, ki nižje na hribu raste, napnejo namreč dolgo verv, ter butare na-njo obesijo, in te dercé po vervi od drevesa do drevesa, na kterim je verv privezana, in v hipu so pri apnéncah in opeknicah. Pri vsacim tacim drevesu je en sam človek, de butare prestavlja. Nekoliko tacihi butar se nam je ravno čez glavo dersalo.

Sorent (Sorento), kjer je bil slavni pesnik Tor-

*) Pod imenom »Mäuseade«.

kvato Tasso rojen, je silno staro, pa dan današnji le revno mestice prek morja. Razun lepiga vodnjaka, ki so ga že nekdanji Rimljani napravili, in razun silno prijaznih gajev pomarančniga in limonoviga drevja nima mesto nič posebniga.

Sorentu ravno nasproti na zahodni strani, tode precej dalje v morji je Kapriški otok, kamor me je jako mikalo, pa ni bilo več časa. — V Sorentu sim prenočil in prav sladko spal, kar pa ni moglo po dolgim trudu — 48 ur sim bil vedno na nogah — drugači biti.

Novičar iz slovanskih krajev.

Xp. Iz Ormoža na Štajarskem 10. oktobra.

Ker pri nas že več tednov skoraj neprenehama dežuje, so vinorejci žalostni, viditi kako grojzdje gnjije in odpada; bojé se, da bo pričakovanega pridelka tretji del manj. Tisti, ki imajo manjši vinograde, so že brali, in vkljub negodnemu vremenu pričakujejo čeravno manj pa vendar dobrega vina; veči vinorejci pa bojo ti teden začeli bratvo in jo prihodnji teden večidel dokončali. — Zajdo bi bili kmetovavci skoraj povsod zadovoljni, ako bi jih silni dež ne zaderževal, da je ne morejo požeti; kar je pa požete, se o takem vremenu ne more posušiti za mlatvo, ker pri nas nimamo kozolcov, da bi jo z njive va-nje spravili; pri nas se vès poljski pridelk, ko je pod milem nebom se osušil, na gumno in parmo zvozi. Ko tedaj deževno vreme od ene strani žetev zaderžuje, je pa od druge strani tudi krivo, da se ne more ozimina sejati; tako da kmetovavci nič kaj veseli biti ne morejo. Hvala Bogu, da se je krompirja in koruze še precej pridelalo, in da krompir le malo gnjije. Pri ti priliki moram omeniti lepe navade, ki je v tukajšnih krajih, kadar koruzo lušijo ali kakor pri nas pravijo „pri kožuhanju koruze“. Kadar se namreč spravi koruza domú, se snidejo dekleta in fantje tiste vasí in pomagajo, prepevaje domače pesme in dobre volje, dostikrat noter do polnoči koruzo kožuhati; drugi večer grejo spet k družemu sosedu, in tako pridejo poredama k vsim; povsod se veselo prepeva med delom.

Pri nas je sedaj vse živo; privrelo je namreč iz več daljnih krajev mnogo posestnikov v bratvo, in za svitlega cesarja, ki ima 2. listopada tudi v Ormož priti, se pripravljajo tudi marsiktere naredbe.

Iz Maribora 2. oktobra. Danas jutro okoli tretje ure se je pripeljal presvitli cesar na poti v Zagreb v naše mesto, kjer je bil kakor na daljnim potovanji posebno slovitno sprejet. — Mi smo že na latinskih šolah jederno začeli in imamo 195 študentov, tadej 30 več kakor lani. Na samem nižjem gimnazii se jih uči 102 slovenskega jezika. Med temi je 70 rojenih Slovincov, 30 taci, katerih materni jezik je nemški, 11 pa taci, kateri iz doma obá jezika znajo, nemški in slovenski. — Na Dolanskem in tudi nekaj na Goriškem so začeli brati, ker grojzdje sila gnije. Grojzdne bolezni pri nas po goricah ni, samo na brajdah se najde. — Ajda je zavoljo pogostega deževanja gluha, tudi otave je dosti v kvar prišlo. — Ravno, ko moj dopis menim skleniti, še zvém, da so njihova visokost nadvojvoda Janez presvitliga cesarja, kadar se bojo nazaj na Dunaj vernili, povabili v branje v svoje vinograde v Pekarjah blizo Maribora. Ako se bodo svitli cesar povabilu vdali, se nadjamo novih svečanost. D. T.

Od Kupe. Po dolgem nalivu je Kupa tako narasla, da — kakor ljudi trdijo — od leta 1824 še nije nikoli te visokosti dosegla. Ker niso bregovi previsoki, se je enako jezeru razlila čez njive poleg nje ležeče, ki so z ajdo, s prosam in drugim jesenskim sadežem še posejane; škoda je grozno velika. Celi krovi malnov, družih poslopj, hlodi, izkoreninjena drvesa, buče, debe-

lačenca (Maisstroh) i druge reči so neprenehama po njej plavale. Minuli ponedeljek, to je, 11. dan t. m. pol petih popoldan je dolgi in lepi most, ki na Karlovški cesti bližnjo Horvatijo s Krajsko deželo sklepa, med strašnem ropotom tako posnela, da ni mogoče pešcam, veliko manj pa še z vozom čez-nj priti. Kakor ljudi pravijo, ga je sadaj drugi pot pobrala — poplaknula. — Létina se pri nas komaj srednjim prištevati smé, ker je poglavitnega pridelka — vina namreč — le malo se dobilo. To malo bo pa jako dobro, kakor se sadaj u moštu okusi. Cena mu je domače vedro po 10, tudi po 11 dvajsetic. B.....n.

Iz Ljubljane. Včeraj je jenjalo deževati in vodé so jele vpadati, ki so mnogo mostov in mlinov poderle in scer veliko škodo po povodnjih napravile, kakor slišimo, ne le na Krajskim, temuč tudi na spodnjim Štajarskim in na Horvaškim. Ker je v Krajnji veliki most čez Savo zlo podert in ne bo mogel kmalo popravljen biti, bojo čola napravili, ki bo na verv privezan ljudi in blago sémtertjé vozil, dokler ne bo most popravljen. Ker je tudi na Horvaškim povodinj zlo razsajala in več mostov pobrala, ni mogel svetli cesar iz Reke v Zagreb iti, zato se je predvčeranjim ob pol dvéh popoldne iz Reke v Ljubljano slovesno sprejet pripeljal in le malo časa na kolodvoru Ljubljanskim se mudivši je po železnici naravnost na Dunaj šel. — Vodja c. k. policije v Ljubljani je bivši policijski svetovavec v Pragi, gosp. Jožef Strohbach izvoljen.

Novičar iz mnogih krajev.

Nova postava za civilne pravde za Ogersko, Horvaško in Slavonsko deželo na podlagi občniga državljanskiga zakonika bo nek ob novim letu v djanje stopila. — V Dunajskih novicah se bere, da po prihodnji novi županijski (srenjski) postavi bojo posestva nekdanjih grajšakov od zveze s kmečkimi posestniki ločene in bojo samostojne pod cesarsko gospósko, ali pa se bo zamoglo več grajšakov zediniti v posebno županijo; imé gosposkiniga posestva bo obderžano za razloček od kmečkiga; lastnik gosposkiniga posestva bo imel v poglavnih rečéh tiste pravice, kakor župan, in kakor ta se bo tudi on kresijskih in družih posvetovanj vdeležil itd.; je grajšak žlahniga stanú, bo vžival še posebne predpravitve žlahnikov. — Iz davkinih razpisov se zvé, da pride v spodnji Austrii 16 fl., v zgornji Austrii 8 fl., na Štajarskim, Koroškim in Krajskim 6 fl., na Primorskim 10 fl., na Tiroljskim, Českim, Marskim in Šleskim 5 fl., v Galiciji 3 fl., v Dalmaciji 2 fl. cesarskih davkov na eniga človeka. — Novo kovani tolarji in goldinarji so skoraj tako veliki kakor stari, zato ker že poprej jim je bilo le malo kotlovine primešane; nove dvajsetice pa so manjši, zato ker imajo manj kotlovine v sebi, kakor stare. — Krompirjevi in grojzdni bolezni se hoče deteljna bolezin pridružiti; v Virtembergu (na Nemškim) so zapazili na detelji černe lise, kakor na krompirji; živina, ki jo je jedla, je začela nezrečeno sliniti in hudo jo je klalo. — V Bukovini, Moldavi in Besarabii je neki sivkast, pičli pavec dolg in eno linijo debel červ s černo glavo na turšiči veliko škodo napravil. — Okoli Dunaja so tergali od 4. do 11. oktobra; na južnim Ogerskim so začeli že pred 19. septembram; vino je tukaj kaj dobro, pridelalo se ga je pa le srednjo mero; mošt velja okoli 5 fl. vedro. — V Munakovim je že ponoči od 7. na 8. tega mesca prvi sneg padel. — Napoleon pride po svojim potovanji 16. t. m. v Pariz nazaj; celi svet radovedno pričakuje, kdaj se bo cesarja Napoleona III. oklical in kaj bo po tem; rekel je scer pri Bordoski gostii, da bo cesar mirú.